

Boerderijteam maakt klauwen sterker

Een volle keuken op het melkveebedrijf van Klaas en Silvia Raat uit het Groningse Warffum. Een team van deskundigen praat en adviseert over de klauwgezondheid op dit veebedrijf. De redactie kijkt mee.

FRANK DE VRIES

Het landelijke project 'Grip op Klauwen' van LTO heeft twee belangrijke doelen: het verbeteren van de klauwgezondheid op rundveebedrijven (in drie jaar tijd 30 procent minder problemen) en het werken aan een gezamenlijke adviesaanpak waar veehouder, dierenarts, voervoorzichter en klauwbekapper bij zijn betrokken. Aan het totale project doen vijftig melkveehouders mee. Zij worden twee jaar intensief gevolgd. In het noorden van het land is het project als eerste van start gegaan op tien melkveebedrijven. Vandaag wordt het melkveebedrijf van de familie Raat uit Warffum bezocht door het team.

Nulmeting

In november 2011 heeft klauwbekapper Klaas van Dijken van het Rundveepedicurecentrum uit Bedum een zogenoemde nulmeting gedaan. Hij heeft alle koeien op het bedrijf 'vierkant' bekapt en de klauwaandoeningen die hij zag per koe vastgelegd in het programma Digiklauw. Digiklauw is een samenwerkingsverband tussen rundveefokkerijorganisatie CRV, de Gezondheidsdienst, Agrarische Bedrijfsverzorging en de Vereniging van Rundveepedicuren. Er worden zes verschillende klauwaandoeningen vastgelegd: Mortellaro, stinkpoot, zoolbloeding, wittelijndefecten, zoolzweren en

chronische bevangenheid. En dat in drie gradaties, namelijk licht, matig of ernstig. Drie weken na deze nulmeting volgt het eerste bedrijfsbezoek van het boerderijteam.

Voorbespreking

Voordat het boerderijteam op het bedrijf Raat afstapt, vindt een voorbespreking plaats bij de dierenartsen Erwin Hoogland en Jos de Boer van Stad tot Wad dierenartsen uit het Groningse Loppersum. Aan tafel verder Gerard Oosterhoff, specialist rundveehouderij Agrifirm Feed, Egbert Anne Andringa, de procesbegeleider van Projecten LTO Noord, rundveepedicure Klaas van Dijken en student Diergeneeskunde Nynke Wester. Eerst wordt de klauwscore van de nulmeting bij de hoorns gevat. Landelijk scoren de bedrijven in Digiklauw het cijfer 50. Melkveebedrijf Raat scoorde 80 in november. Dat is een goed cijfer omdat een hoger getal een betere klauwgezondheid betekent (score van 0 tot 100 is mogelijk). Hoe de veehouder de klauwproblematiek zelf ervaart is erg belangrijk in dit project. In de ideale situatie sluit de perceptie van de boer aan bij de waarnemingen van het team. In de keuken bij veehouder Raat blijkt dat het geval te zijn. Hij vindt zelf dat Mortellaro bij het jongvee en de pinken de belangrijkste klauwaandoeningen op dit moment zijn. Verder worden wittelijndefecten en zoolzweren gezien. De wittelijndefecten en de zoolzweren komen, blijkt uit de nulmeting, vooral voor bij koeien die 60 tot 300 dagen in lactatie zijn. De bekapper zag de aandoening vaak aan één poot. Dat wijst eerder op een belastingsprobleem dan op een voedingsoorzaak, weet dierenarts Hoogland. Procesbegeleider Andringa heeft met vier andere bedrijven al ervaring in dit klauwproject. Melkveehouder Raat was direct enthousiast om mee te doen, omdat hij, naar eigen zeggen, graag wil dat verschillende adviseurs met een andere bril op naar zijn bedrijf kijken. Raat: "Ik werk alleen op mijn koeienbedrijf en moet erg opletten niet bedrijfsblind te worden. Voordat ik meedeed aan dit project keek ik meer koppels-gewijs naar de klauwproblematiek. Nu word ik met de neus op individuele koeien gedrukt en dat is goed."

Rondje stal

De groep verplaatst zich van de keukentafel naar de stal. Het melkveebedrijf met 70 koeien heeft 's zomers zijn koeien vaak buiten. Verder staan ze op stal. De gemiddelde melkproductie bedraagt 8.700 kg per koe. De ligboxenstal en melkstal zijn gedateerd maar doen hun werk nog. De Mortellaro bij het jongvee zet zich door bij de pinken. De vaarzen leiden er vervolgens ook onder, doordat het probleem

Advies

Hoewel de huisvesting niet optimaal is in de oude stal, wordt dat als een gegeven gezien. Toch wordt wel geadviseerd om te kijken naar de korte en zeer scherpe draai die de koeien moeten nemen om uit de melkstal te komen. Raat denkt dit wel te kunnen aanpassen. De dierenartsen adviseren om te testen op de ziektes IBR en BVD. Een sluimerende ziekte kan de weerstand van jongvee

Maximaal drie concrete adviezen; niet meer dan dat

moeilijk lijkt op te lossen. Met een verhoogde uitval als gevolg. Het kost ook melk, doordat de pijnlijke klauwen zorgen voor een lagere voeropname. Sinds medio 2011 wordt dichtbij de huisstal een tweede stal gehuurd. Dat helpt om het aantal gevallen van Mortellaro wat naar beneden te krijgen, doordat overbezetting in de jongveestal op stro nu van de baan is. Dierenarts De Boer ziet te veel wittelijndefecten en zoolbloedingen. Veehouder Raat weet dat deze twee klauwproblemen zich vooral in de winterperiode voordoen. Ze worden in de gehele lactatie waargenomen en vaak slechts aan één poot. Dit betekent dat de oorzaak meer ligt bij de belasting van de poten en minder te maken heeft met een voedingsprobleem. In de stal vallen direct de wat korte ligboxen op. We zien dat ruwweg 50 procent van de dieren ligt in de box en de andere helft staat. Er is geen overbezetting en naast twee dikke knieën valt op dat de draai voor de melkstal wel heel erg kort en scherp is. Terug aan tafel worden alle waarnemingen in het team besproken en is het doel om liefst twee of drie concrete adviezen aan de veehouder te geven. "Niet meer dan dat, want het moet wel praktisch uitvoerbaar blijven", zegt Andringa.

verlagen en dat is slecht voor de klauwen. "Als je deze ziektes kunt uitsluiten heb je je handen vrij om de Mortellaro uit te bannen", legt De Boer uit. Raat wordt ook geadviseerd om jongvee wekelijks een voetbad te geven. Dat kan met kopersulfaat en formaline in een bak die minimaal 3 meter lang is. Voervoorzichter Oosterhoff wil het rantsoen in de droogstand aanpakken door het toepassen van de 100-dagen-aanpak van Agrifirm. Dat wil zeggen gedurende de gehele droogstand een laag energetisch, structuurrijk rantsoen met voldoende zetmeel uit maïs. Daarnaast wordt afgesproken dat de juiste mineralen via het voerhek worden verstrekt. En er moet worden voorkomen dat de droogstaande koeien het voer van hun melkgevend collega's kunnen opnemen. Rundveepedicure Van Dijken wil liefst maandelijks een groepje koeien bekappen in plaats van twee keer per jaar het koppel. Van Dijken: "Als ik vaker op het bedrijf kom, kan ik beter inspelen op klachten." Dierenarts Hoogland wil een concrete doelstelling: over een halfjaar van 80 naar 90 punten in Digiklauw. Het gehele team stemt in met de adviezen en dit concrete doel. Over een halfjaar zien ze elkaar weer bij de familie Raat. §

Het boerderijteam in de stal met Klaas Raat (tweede van links).
FOTO: FRANK DE VRIES

